

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia-
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

La înălțimea momentului.

Oricine trăiește cu ochii deschiși trebuie să vadă, și să simtă, că trăim timpuri istorice. Nu se scrie, ci se face istorie. Se face istorie, zi de zi, și gazetele lumii, acești cronicari sprinteni ai timpului de azi, resună ca un codru de echoul faptelor mari ce se petrec. E o plăcere să asculți aceste melodii dacă le înțelegi.

În unele răsună ceva din răul nostru, ceva din lăuntru nostru, ceva din glasul adâncurilor noastre sufletești. Să ne trezim și să le ascultăm, căci faptele prorocesc.

Pacea dela București este faptul de încununare a evenimentelor de un an. Și felul, cum s'a produs, și cum s'a încheiat pacea aceasta dă României o importanță, care nu poate fi trecută cu vederea. Dar prestigiul României este prestigiul întregului neam românesc, care trăiește, din darul lui Dumnezeu, ca un organism viu și conștient la poalele Carpaților răsăriteni.

Noi nu putem fi bănuți de »irendentism«, în sensul vulgar și odios, ce obicinuieste; dar am fi niște farisei dacă nu am spune, că ne bucurăm văzând atitudinea mândră, creștinească și umană, ce a luat-o România în fașele ultime ale războiului balcanic.

Ea a făcut ordine în chaosul ce s'a produs; ea a limpezit situația, a potolit patimele și a relevat principiile necesare pentru un viitor, demn al popoarelor creștine, eliberate abia de ieri alaltăeri de sub jugul semilunei.

Rolul acesta îndeplinit cu atâta cumpăt, cu atâta răbdare, cu atâta abnegație de sine, este rolul firesc al elementului românesc de *pretutindenea!*

Deși subjugăți veacuri de-arândul, deși supuși la fel și fel de influențe străine de vecini, României, — toți României de pretutindenea — n'au pierdut caracterul lor genuin de element de ordine și civilizație. Rolul de

sentinelă romană a păcii, rolul de paznic la hotarele împărăției romane, — una cu hotarele împărăției civilizației — rolul genuin al neamului nostru, i-s'a prefăcut în sânge și în fire. Și creștinătatea noastră — născută la noi de-odată cu romanitatea noastră — n'a făcut decât să întărească și să îndulcească rolul de paznic cultural al neamului românesc.

Acum în decursul războiului, ca și înainte în războiul de eliberare al creștinilor la 1877, ca și înainte de războaiele de apărare a creștinătății contra Turcilor, neamul românesc și-a dovedit, cu fapte, cu sacrificii sângeroase, creștinătatea sa civilizată, sau mai bine cultura sa latină și creștină.

Intr'adevăr acum a dovedit România, că e creștină, când a făcut pace între creștinii certați, și a oprit un războiu fratricid; acum când cu adevărată abnegație creștinească și-a înfrânat pornirile naționale, reducându-le la minimul inevitabil, și când și pe dușmanul său fatal, căzut prin patimă și pornire la pământ, l-a cruțat de totala nimicire și l-a lăsat să poată reveni la gânduri mai bune!

Toate acestea le privim cu satisfacție și le înțelegem. Dar noi nu putem uita, că ne avem și noi Bulgarii noștri, șoviniștii și îngâmfații noștri orbiți.

Nu putem trece cu vederea atacurile zilnice ce ni-se fac culturii noastre pacinice și bisericii noastre. Acum când toți gaftonii, animați de purtătorii puterii, sar în staulul turmelor noastre creștinești, ca să ni-le rupă ori să ni-le abată, cu viclenie, cu siluire, spre alte staule; acum când înșiși reprezentanții oficiali ai creștinătății catolice din țeară, își dau pe față păgâneștile lor porniri de a sufoca în inimile leviților noștri sentimentele cele mai firești și mai sfinte:

iubirea de limbă, de lege și de neam — sentimente de Dumnezeu lăsate și de Dumnezeu consfințite, — cum o fac mai pe urmă superiorii seminarului central din Budapesta, acum când corpul bisericii noastre, întregimea metropoliei noastre, a fost sfâșiată sub pretexte străine de spiritul bisericii creștine catolice, și în loc să se repareze greșala, caută să o potenteze prin nouă cuceriri silnice — acum deci când însași temelia existenței noastre, ca biserică românească este contestată — și când toate apucăturile balcanice osândite de toată lumea și sufocate prin pacea dela București — continuă a ni-se aplica nouă, spre turburarea sufletelor noastre, spre zguduirea pacinicei conviețuiri, — noi, *trebuie să înțelegem gravitatea situației și să ne ridicăm la înălțimea ei* spre a spune cu demnitate, cu loialitate și cu adevărat patriotism cuvântul nostru: VETO.

Azi e clar, că situația izolată, ce se pregătește monarhiei noastre, se datorește exclusiv influințelor și veleităților străme șoviniste.

Noi suntem cu mult mai buni patrioți decât să nu o spunem pe față »patrioților« noștri închipuiți.

Cultura românească aici între Carpații ardeleni și-a găsit totdeauna adăpost. La tronul Habsburgilor s'a oprit totdeauna nădejdea loialilor supuși români, grănițerii fideli și probați ai Monarhiei.

Trebuie deci să o spunem limpede, că a sosit vremea să nu mai fim lăsați pradă turburătorilor ordinei și civilizației.

Noi nu suntem în Balcani. Dar tocmai de aceea trebuie să spunem, ca să se știe, că nu putem suferi *balcanismele* între noi.

Dacă albanezilor li-se dă o independență de stat noi merităm cel puțin o independență autonomică națională, în cadrele actuale ale monarhiei habsburgice; dacă creștinilor din toate statele balcanice li-se garantează autonomia națională bisericească, noi să suferim

ca toți Jaczkovicii și Gaftonii să-și bată joc de noi, de biserica noastră, cu un cuvânt de cele mai sfinte ale noastre sentimente?

Noi pace vrem, cultură vrem, creștinătate vrem, dar pe bază națională, și egală, pe sama fieștecării popor...

Noi nu suferim să ne considere numai drept material, bun de *prețcut* în alt neam.

Noi suntem Români născuți, iară nu făcuți, și Români vrem să rămânem!

Loiali supuși ai Tronului, fideli cetățeni ai statului, credincioși fii ai bisericii, — dar Români, și *numai Români*. Cerem deci să ni-se respecte romanitatea și să ni-se garanteze, prin instituțiuni, prin *autonomie bisericească și școlară* în carea să ni-se garanteze *desvoltarea liberă a ființei noastre naționale*.

Să ne ridicăm deci la înălțimea situației și să ne limpezim atitudinea. Nu prin mici conventicule diplomatice; nu prin samsarlicuri de mici trebșoare egoiste, ci prin atitudini loiale și publice; prin manifestațiuni naționale, reprezentative și competente, la înălțimea situației istorice prin care trecem.

Anuarul școlilor din Blaj.

a) *Gimnaziul*. Are un studiu de dl Dr. Alexandru Borza cu titlul: „Apa ca factor geologic“. Au funcționat 17 profesori de studii ordinare și 4 de studii extraordinare.

Planul de învățământ este în mare parte identic cu a celorlalte gimnazii românești. Dintre studiile extraordinare remarcăm propunerea sistematică a cantului bisericesc. De asemenea e remarcabilă și activitatea societății de lectură a școlărilor. La gimnaz există și o societate mariană cu scopul de a promova între elevi virtuțile creștinești. A avut 187 de membri, cari au ținut întruniri religioase, literare și administrative. Biblioteca acestei societăți numără 166 de cărți. Conducătorul ei e Dr. Alexandru Rusu. Colecțiile gimnaziului sunt peste tot bine asortate. Mai ales muzeul de istoria naturală se prezintă în condiții excelente. Stipendii au primit 99 de elevi, iar pâne au căpătat alți 182. La masa studenților au primit prânz gratuit 13 elevi. Astfel numărul școlărilor, cari studiază la gimnaziul din Blaj cu vreun ajutor oarecare, se urcă aproape la 300, ceea ce este un număr atât de respectabil, încât merită o deosebită luare aminte. Stipendiile variază între 50 cor. și 400 cor. Beneficiul de pâne se valorează la 6000 cor. anual. Cărți s'au dat ca premii în preț de 760 cor. iar scutirile de didactru au făcut suma de 1839 de cor. Masa studenților are un fond de 37,401 cor. În anul expirat s'a plătit pentru prânzul celor 13 gimnaziști și 3 pedagogi 1904 cor. Excursiuni mai remarcabile nu s'au făcut. La examenul de maturitate din Iunie s'au prezentat 75 de inși. Au fost admiși la scripturistica 66, iar la cel oral 63 de elevi. Au fost examinați 62 de inși, dintre cari au fost declarați de maturi 49 de inși, iar 13 au fost relegați din câte un studiu. La gimnaz s'au înscris 523 de școlari ordinari și 19 privațiști. Dintre aceștia 448 au fost gr. cat., iar 90 gr. or., 4 au fost străini. Cei mai mulți au fost și aci copii de econom (245) apoi preot (144). Progresul se

poate zice bunișor. Didactru anual e în clasele inferioare 38, iar în clasele superioare 50 cor. Se anunță uniforma școlară, ca haină obligatoare pentru toți elevii din clasele superioare pe anul școlar viitor.

b) *Preparandia*. Au funcționat 15 profesori, dintre cari unii sunt aplicați și la alte institute de învățământ. Se remarcă colecțiile și mijloacele de învățământ deosebite de ale gimnaziului. Dintre aceste unele ea muzeul de fizică și chimie sunt bine adjustate. Stipendii au avut 8 pedagogi. Stipendiile variază între 80 și 140 cor. Sau dat ca premii de cărți 72 cor. iar din beneficiul de pâne s'au împărțit 56 de elevi. Excelența Sa Dl Metropolit a dat încă 10 țapăi elevilor dela școala de aplicație. În așa zisul internat preparandial s'au perondat 33 de elevi. Anul viitor însă internatul cel nou va putea cuprinde pe toți elevii preparandiali, unde li-se va putea da și o creștere mai reclamată de împrejurările. în care trăim. La masa studenților au fost primiți 3 elevi. Elevi preparandiali au fost 76 inși. Și anume în cursul I. 28, II. 22, III. 15, IV. 15. Dintre aceștia 4 au fost gr. or. Cei mai mulți sunt copii de econom (54) și învățător (15). La examenul de evalificație s'au prezentat 22 de candidați, dintre cari au fost relegați la repetiția examenului după 3 luni 3, la repetiția întregului examen 2. Remarcăm excursiunea făcută de elevii preparandiali pe jos în primăvara anului 1913 în munții Apuseni.

c) *La Școala de aplicație* s'au înscris 35 elevi.

d) *Școala pentru învățăceii de negustorie și meserii*. A avut 74 de elevi. Și anume 53 gr. cat., 17 gr. or. Cei mai mulți au fost elevi de pantofari, măsari, fauri și cojocari.

e) *Școala civilă și elementară de fete*

FOIȚA.

In excursie prin Bănat.

VII.

Finale.

E plină lumea de români! Zic și eu, ca odinioară un patriot de al meu, care mă cercetase în seminarul central din Budapesta.

Monumentul cel dintâi, care ne atrage deosebita luare aminte la debarcarea noastră în Orșova e o cruce mare de piatră cu o inscripție pioasă românească, cum avem multe pe acest pământ atât de dornic după binecuvântarea cerului. Vre-o șase oameni, slabi, urâți, îmbrăcați în zdrențe privesc o bucată de vreme întrebători la noi, fără a zice un cuvânt. De abia, când aud vorba curată românească, îndrăsnesc a-și oferi luntrile și serviciile, ca să ne transpoarte la insula Ada-Kaleh, ce se vedea mai în jos.

— De unde sunteți întrebăse careva, căci credeam, că avem a face cu țigani.

— Din Sârbia, răspunseră. Arătător cu degetele spre țărâmul de vis-avis, unde spunea, că e comuna lor.

— Sunteți așadar sârbi?

— Sârbi, ziseră oamenii și priviau cu mare băgare de samă la noi.

— Și cum de știți așa de bine românește? Nu cumva sunteți români din Sârbia?

— Așa, așa răspunseră iar toți, dând tare cu capetele și privind în ochii noștri adânc. Se vedea, cât sunt de perplexi oamenii, căci nu știau chiar bine, care răspuns ne-ar fi mai pe plac.

— Români suntem și noi din Sârbia, numai așa se zice, că suntem sârbi.

Ne uitam la ei și în figurile aceste nu puteam să descoperim pe urmașul falnic al mândrilor legionari de odinioară. Mici, slabi, cu gâturile întinse și fețele colțuroase, negri și urâți — nu sămănau de loc a fi români.

Și-apoi ce timizi! Ce tremurători! Pânce vorbeau cu noi, tot ochi și urechi erau, ca nu cumva să-i vadă, să-i audă cineva. În vieța popoarelor, a indivizilor există un fel de fatalism.

Nicicând nu vei prevedea iubite cititor, că cele mai scumpe odoare ale tale pe a cui mână vor încăpea și pământul părinților tăi, cine-l va moșteni. Să vedeți numai aceste plauri „sub cari e adâncită gloria străbună și umbra de eroi“ și âgurile ogârșate din fața noastră!...

Încă în dupăamiaza aceea am mers la Ada-Kaleh, ce zace vre-o doi kilometri în jos de oraș. Din drumul de țară al țărâmului ridicat zărirăm îndată inzula, ce se vedea, ca o mândră fortăreață în mijlocul Dunării.

Zid e tot ostrovul din fața noastră. Păreți bătrâni de cărămidă, îl cuprind la cele patru laturi, iar bastioanele dela unghiuri stau dârș împotriva apelor, ce se isbesc cu vuet de ele. Coperișe ridicate zărim apoi printre arbori, iar în sudul inzulei turnul suleget al minaretului ne vestește existența unei noi credințe — a islamului rătăcitor și robit aci pe un dărab de pământ, încunjurat de ape și izolat de lume.

Primul om, pe care îl întâlnim pe inzulă e soldatul austriac, care se plimbă măiestros cu pușca în spinare pe o cărare umbroasă dela țărâ. Trecem înainte pe lângă cazarma ficiorilor, pe subt boltiturile clădirilor. Subt picioarele noastre răsună pivnițele și cazamatele de odinioară. În șire se perândă casele, trecând dela un țărâ la altul peste singura cale ce duce dealungul ostrovului. La fiecare boltitură ne așteaptă turcul cu marfa lui orientală, țigarette, tutun, rahat, pantofi, pipe, ilustrate, obiecte de lux — toate strălucitoare la aparentă și ieftine. Mai ales tutunul în culoarea aceea deosebită și țigaretetele fine în cutii elegante franceze sunt o marfă, ce se îmbie stăruitor trecătorilor.

Fiecare turc e negustor și pe întreagă inzula n'am zărit decât numai bărbați. Nici chiar odăi cu ferestri și nici case locuite nu se văd nicăiri. Numai tot acelaș turc înțepenit încrunțat, cu fezul pe cap, într'o somnolență deosebită, cuprins de-o indife-

Au funcționat 12 profesori, dintre cari unii au fost aplicați și la alte institute de învățământ. Eleve au fost 140 (46 la școala elementară) dintre cari gr. cat. 35 iar gr. or. 30. Cele mai multe au fost fete de preot și învățător (57) apoi econom (37). Ajutoare au primit 13 fete. Stipendiile variază între 100 și 200 cor. În internatul Vancean au fost primite 71 de eleve. Fiecare a plătit taxă de întreținere 360 cor. anual. Didactru e fixat în 22 cor. 60 fl. Iar pentru uniforma internistelor e a se solvi 40 cor. anual.

Anuarul școlii civile de fete al Asociațiunii din Sibiu. Ii premerge un studiu cu titlul „Harta și statistica în instrucția geografică” de Victor Stanciu. Au funcționat 7 profesori și profesoare, mai mulți instructori și cateheți. Numărul elevelor a fost 127, dintre cari 99 gr. or., 27 gr. cat. Cele mai multe sunt fete de preot (33), econom (19), medic, avocat etc. (18). În internat au fost primite 90 de eleve, dintre cari 66 gr. or. și 20 gr. cat. Taxa internatului e stabilită în suma de 550 cor. anual iar didactrul 50 cor.

Din problemele sinodului arhidiecezan.

IV. Examene prosinodale.

Propunerea pentru introducerea examenelor prosinodale, ce s'a înaintat sinodului din 1909 — a căzut în comisie deja atunci, respective s'a decis transpunerea acestei chestii viitorului sinod provincial, ori — cum pe dreptul zice „un protopop” — s'a amânat ad calendas. Dacă se va realiza însă normativul arhidiecezan propus tot de confratele „un protopop” — atunci devine eo

ipso din nou actuală chestia examenelor prosinodale. Cu drept cuvânt, căci calificarea preoțimii nu se poate reduce la absolutul bătut de prav, nici la activitatea preoțască despre care singurul document în cele mai multe cazuri e „Atestatul oficios” de problematică valoare, (ori laudele gazetărești, — adeseori de aceeași valoare) Sunt frumoase „eminențele” din absolut, sunt frumoase „atestatele oficioase” etc. — trebuie să se dea însă ordinariatului și puțința de a-și face o judecată mai nemijlocită despre fiecare om. Aceasta s'ar face prin introducerea examenelor prosinodale, cari fiecare preot ar fi dator să le depună înaintea unei comisii alese de sinodul arhidiecezan. Sunt două feluri de examene prosinodale (cum am arătat și într'un articol publicat în G. T. în 1909 în preajma sinodului). — După sistemul prim, la fiecare concurs pentru parohii toți competenții se supun examenului prosinodal din toate studiile teologice, iar beneficiul îl dobândește acela care face examenul mai cu succes. — Al doilea sistem e apoi îndatorirea fiecărui preot la depunerea examenului prosinodal din timp în timp, cam din 6 în 6 ani — și afară de aceea episcopul e îndreptățit să cheme pe ori ce preot la examen, ori când. — Cel ce nu se supune cu succes examenelor prosinodale — nu poate fi promovat întru paroh, nici nu poate compete la beneficiu mai bun. Iar calificarea dela examenele prosinodale va fi dătătoare de ton la conferirea beneficiilor ecleziastice. Realizându-se introducerea examenului prosinodal, — se va pune odată capăt multelor suspiciuni de nepotism, protecționism, etc. —

Apoi va avea introducerea examenelor prosinodale și alt efect, neprețuit. Se va da direct ocazie preoților să se ocupe neconținut cu știința teologică, s'ar ridica așa-

dar cu foarte multe grade nivelul cultural al clerului. Știind preotul că volens-nolens trebuie să facă examen prosinodal — și încă de mai multe ori în viață — va răsfosi din când în când studiile din Seminar și alte scrieri teologice. Și așa efectul binecuvântat al introducerii examenelor prosinodale va fi, că vom avea o preoțime, care în orice timp va fi acasă în ale teologiei.

Chestia examenelor prosinodale nu trebuie bagatelizată — căci dupăcum s'a văzut, interesele bisericii (de a avea un cler luminat) și interesele preoțimii (de a putea ajunge mai ușor la beneficii mai bune) reclamă introducerea lor. — Chiar și dacă s'ar introduce examenele prosinodale numai pentru preoții din viitor — chiar și această hotărâre ar fi de însemnătate epocală — iar membrii viitorului sinod arhidiecezan vor avea drept la marea recunoștință a urmașilor.

(s. p.)

Pagini științifice.

NICOPOLE (1396—1877—1902.)

Cuvântare rostită în Academia Română de CAROL I. Regele României în ședința dela 21 Martie 1904.

(Continuare și fine.)

Ajuns pe șesul de lângă Nicopole, când lumina asfinția, mi-se înfățișa o privire și mai îngrozitoare. Pe toată întinderea șesului, cât ochiul putea cuprinde, nu se vedeau decât morți, căzuți de trudă, de foame și de frig. La intrarea în cetate, toți oficerii trupelor române din Nicopole mi-au eșit înainte.

rență și amortală orientală, care de abia răspunde la întrebările cumpărătorului. Un singur negustor într'o îmbrăcăminte europeană și fără fez, care strigă și se sbate, se tângue și-și laudă marfa:

— Haidați la mine! Să trăiască și bietul jidan între atâția turci — strigă omul cu capul descoperit, oferindu-și cu sgomot marfa trecătorilor.

Un băiat ne arată calea spre moșee. În drum ne tot spunea singurele cuvinte românești, pe cari le știa „popa bacșiș”, ca să ne aducem aminte că aici suntem pe pământ turcesc. La intrare e școala elementară turcească, constatătoare din două încăperi, cu table, câteva bănci etc. În biserică spațioasă ni s'a interzis, ca să călcăm pe covorul uriaș, ce se așterne pe jos. Incolo, dacă ai ridica altarul la răsărit, ar fi ca ori și alta biserică. Anexarea inzulei Ada-Kaleb la monarhia austro-ungară și înfrângerea recentă a islamului, va grăbi și aci procesul de stângere, ce va năvăli cu putere și asupra petecului acest de pământ, uitat aci de alte vremi de glorie și mărire.

La reîntoarcere ne era drumul prin parcul *Coroanei* aranjat de statul maghiar întru amintirea marelui eveniment, că aici s'a descoperit coroana regală, îngropată de Kossuth în 1849. O capelă mică, neînsemnată și neglijată e ridicată pe locul, unde a fost îngropată coroana regală. Incolo o pustiire și o murdărie caracteristică în tot

„parcul” artificial. Ne-am refugiat formal de aci cătră otelul nost, la Stef Ame, unde flămânzi și oboșiți cum eram am mâncat o friptură deosebită, ca gust și mai ales ca frăgezime. Dimineța am aflat apoi, că a fost carne de — țap. În drum vom fi mâncat noi și altele, dar cine să le iee toate în seamă?

Soarele unei dimineți frumoase strălucea pe valea minunată pe care treceam în atâtea trăsuri spre băile Herculane. Așa de bine ne cădea iarăși lumina zilei și sănănatatea locului. Un vânt ușor adia și lanuri de cucuruz își flutură frunzele pe câmpul deschis, scaldat de lumina soarelui. Parcă din groapă am învia! Din atmosfera întunecată a munților, din goana turbată a elementelor sosit-am din nou pe pământ locuit de oameni. Ierburile înflorate strălucesc desmerdate pe valea aceasta încadrată de dealuri domoale, verzi, iar alături curge Cerna, cu apele ei de munte, cristaline.

La 7 dimineța am sosit la băile Herculane. Suntem aici iar în regiunea munților. Păduri imenze se aștern pe cele două coaste uriașe ale Cernei, iar pe orizont apar conturile pleșuve, sure și rupte de jghiburi.

Băi vechi, cunoscute de pe timpul romanilor și — zice-se — vindecătoare a toată boala și neputința. La tot pasul întâlnim oameni bătrâni neputincioși, ologi, ce se târăsc încet, răzimați pe băta. Apoi că-

te-va clădiri mai cu gust, un parc mai frumosel, grupuri de flori, încolo nimic deosebit. Vile, otele, casele de băi și restaurante, sunt totatătea cazarme, clădite prost cu două trei caturi, fără gust și lipsite de eleganță. Cele mai multe sunt vechi, demodate într'o mare contradicție cu romanticismul și grandiozitatea, ce strălucește din toate părțile de pe acest sălbatec munte. Locurile de gimnastică, de tenis sunt primitive. De unde se află aci eleganța băilor din țara românească! Ce strălucire la băile dela Călimănești, Govora, Slanic! Ce gust superior prezintă aci stabilimentele, vilele, casele, îngrăditurile, grupurile de flori! Ce bine se pot deosebi și aci cele două culturi atotstăpânitoare — cea germană la noi și cea franceză în România... La opt zile am fost iarăși acasă, voioși că am putut vedea o bună parte a Bănățului atât de bogat în frumșeți de ale naturii.

Oct. Prie.

Cugetări.

E greu să fii singur, părăsit de toți... ce dureroasă e starea sufletului părăsit de Dumnezeu.

*

Dumnezeule! ce minunate sunt lucrurile tale... oarecum poate să fie raiul?

Stradele erau astupate cu trăsuri și căruțe; pe lângă ele, mulți cărăuși și cai morți; în șanțurile cetății un-spre-zece mii prizonieri gemeau grămădiți; spre paza lor numai o mie cinci-sute soldați.

Seara am stat cu ofițerii mei, cari îmi oferise o masă. Peste noapte regimentul al zecelea de dorobanți a bivouacat înaintea locuinței mele. Turcii fiind de opt ori mai numeroși ca Românii.

A doua zi dimineța am părăsit această cetate care, dela începutul campaniei, jucase un rol așa de însemnat ca singurul punct de rezam al armatei noastre până la căderea Plevnei. În momentul de a mă sui pe micul vapoș cu care era să mă întorc în Patrie gândul meu nevrând se îndreptă asupra nopților de grijă și luptelor sângeroase încununată cu izbândă prin ocrotirea cerului; sufletul meu, deși amărit de atâtea jertfe omenești ce văzusem cu ochii, totuși înviorându-se, se înălța cu mândrie și recunoștință.

Trecerea Dunării ținu un ceas, pe un vânt pătrunzător și un frig de douăzeci de grade. Vapoșul își făcu drumul seu în mijlocul sloiurilor, ocolind pe cele mari cari l-ar fi răsturnat. Eram pregătit a sări pe ele la caz de nevoie. Neuitatul Ioan Brătianu, cu întreaga populație din Turnu-Măgurele, privia pe mal cu grijă mersul șovăitor al micului vas. Când pusei piciorul pe pământul românesc, un strigăt de bucurie izbucni din toate piepturile.

Cu toții ne-am dus la biserică și am înălțat rugile noastre către A-tot-Puternicul care ne păzise în zile de primejdie și revărsase binecuvântările sale asupra vitezei noastre armate.

*

Un sfert de veac în urmă, în anul când Țara serbătoria a două-zeci și cincisprezece aniversară a acestor evenimente, am avut neprețuita mulțumire de a revedea câmpul de luptă de la Plevna, împreună cu principele Ferdinand al Bulgariei.

Cu o emoțiune adâncă am călcat pe acest pământ stropit și sfințit de sângele vitejilor noștri. Pe pragul paraclisului, ridicat în a lor pomenire, Mitropolitul de Vrața ne-a întâmpinat cu o mișcătoare cuvîntare: „Sculați-vă din morminte“, zicea el, arătând câmpul de luptă unde zăceau cei căzuți, „Sculați-vă, voinicilor, iată că a venit Regele vostru să vă mulțumească pentru jertfele voastre“.

Ca la un adevărat pelerinaj am mers la Grivița spre a mă închina, cu dragoste și venerațiune, înaintea mormintului acestor vrednici fii ai Țării cari și-au dat viața pentru neatârarea României.

Spre seară sosiam la Samotiv, unde eram primit de primarul și populația din Nicopole, veniți spre a reînvi mulțumirile lor pentru desrobirea orașului.

Principele Ferdinand avu curtenia de a mă conduce cu yachtul său, escortat de vasele noastre de războiu, până la Turnu-Măgurele.

Noaptea era senină; razele luni se resfrângeau în luciul Dunării liniștite; vasele

lăsan în urma lor talazuri argintii; în depărtare Nicopole, scaldat într-o mare de lumină, se înălța pe țerm ca o falnică rămășiță a vremurilor trecute.

Această fermecătoare priveliște făcu să se desfășure trecutul înaintea mea: tinerățele mele petrecute la isvorul marelui fluviu, istoria casei mele petrecute și mai pe sus de toate cartea ursitei noastre României, în care ostașii noștri scrisese o pagină neperitoare.

Reviste.

România. În ordinul de zi al regelui CAROL, se spune următoarele:

„Ați plecat voioși și cu încredere pe câmpul de onoare, părăsind holdele voastre, hotărâți de a înfrunța cu bărbăție toate primejdiile războiului. Mulți dintre camarazii voștri au căzut jertfă boalelor nemiloase de peste Dunăre. Dureroasa lor pierdere a sângerat inima Mea.

„Niciodată nu voi uita mărturisirile de dragoste, cu care m'ați înconjurat pe amândouă țarmurile Dunării, în ziua când armata, sub ochii Mei, a trecut a doua oară acest fluviu mareț. Strigățile voastre înflăcărare au găsit un puternic răsnet dela Carpați până în Balcani și au pătruns adânc inima Mea de bucurie.

„Ați ajuns cu o rezeziune mai presus de toate așteptările până în creasta munților Bulgariei. Prezența voastră acolo a impus pacea fără vărsare de sânge, a mărit Țara noastră cu un ținut însemnat pentru întărirea hotarului ei, și a înălțat vaza României în ochii tuturor. În amintirea acestor fapte ve-ți purta cu cinste, pe piept, un semn doveditor al bărbăției voastre.

„În curând vă veți putea întoarce la căminele voastre cu înalta mulțumire sufletească, cumcă v'ați făcut datoria și că ați scris una din cele mai mândre pagini ale istoriei Patriei.

„Să plecăm cu smerenie capetele noastre, înălțând rugi ferbinți către Atot-Puternicul care ne-a învrednicit să trăim aceste zile înălțătoare și să lăsăm urmașilor noștri o Românie mai tare și cu mai mare încredere în vitejia fiilor săi.“

*

Din numeroasele vorbiri, ce s'au rostit cu prilejul banchetelor festive, remarcăm vorbirea dlui *G. Venizelos* prim-ministrul din Athena, ținută cu ocazia banchetului dat de comuna București, în onoarea delegaților pentru pace.

Sunt în mod particular fericit de prilejul pe care îl am în numele delegaților aliați să exprim Comunei București sentimentele noastre de vie gratitudine pentru călduroasa și simpatica primire ce ne-a fost rezervată în această frumoasă Capitală.

La recunoștința noastră se adaugă cea mai sinceră admirație pentru tot ce ne-a fost dat să vedem și să constatăm în tot timpul scurtei noastre șederi printre d-voastră. Pentru activitatea, ordinea și sfortarea marea de muncă și progres de care dovedește vasta d-voastră Cetate.

Bucureștiul este cu adevărat Capitala regatului pentru că concretizează calitățile eminente ale națiunii române.

Dar România ne-a apărut și sub un alt aspect.

Astăzi chiar am petrecut câteva ceasuri neuitate în această țară fermecătoare la Sinaia, care este cu adevărat Versailles Bucureștiului. Alături de frumusețea și blândețea unei nature încântătoare, am admirat splendorile artistice ale Castelului deamnă locuința a unui mare Rege, spirit de nobil ideal și a unei mari Regine a cărei frunte venerată poartă cu o egală Majestate Coroana Regală și laurii muzelor.

Sinaia ne-a arătat imagina calităților morale a acestui popor care le ține dintr-o moștenire nobilă și antică.

Pătrunși de această dublă imagină noi măsurăm mai bine întinderea și importanța marelui rol pe care România l-a jucat acum în lumea civilizată. Pentru că a avut în mod clar conștiința înaltelor sale destine, ea a putut să rezolve greaua criză prin care a trecut, ea a pus forțele sale materiale și morale în serviciul interesului general al Europei.

Mulțumită ei am ajuns la o pace care pentru că nu consacră nici exces, nici nedreptate trebuie considerată ca o pace traianică.

Marea lege a popoarelor, cari voiesc să trăiască libere și prosperând — legea echilibrului — a găsit aci pentru Orientul Europei formula sa și aplicația ei.

Dar marea operă săvârșită sub auspiciile României a produs un efect de o importanță mai largă, poate, pentru viitorul popoarelor noastre. Este aproape un secol în acelaș oraș al Bucureștiului o altă pace a fost încheiată anunțătoare a renașterii naționalităților creștine în Orient.

De atunci grație nobilelor sfortări pentru cari datorim totdeauna autorilor lor o adâncă și neștearsă recunoștință naționalităților mai sus pomenite au luat în mod succesiv naștere și acești noi născuți, călăuziți de către mai marii lor au început să meargă pe calea libertății și a progresului.

Filip Haas și Fii
Fabrica: Sopron.

(20) 10—20

fabricanți de tapete și de stofe pentru mobile în Cluj, strada Unio Nr. 3. Mare asortiment în tapete și stofe de mobile, în perdele de stofă și de dantelă, plapome, linoleie, pânze cerate și tapete veritabile persiane.

Aranjamente complete pentru hotelurile și scolare.

Dar timpurile sunt schimbăcioase.

Statele în fașe s'au mărit; ele au profitat de sfaturile primite dela protectorii lor și au ajuns nu fără accidente al tinereții și crize ale creșterii, la majoritatea lor.

Ele se simt de acum înainte capabile de a se conduce singure în viața națiunilor. Dar maturitatea statelor nu este ca aceea a oamenilor fixată prin lege, ea este însemnată prin fapte.

Ori, aceste fapte s'au produs acum: Pacea din București le concretizează, iată un eveniment capital în istoria noastră.

El este de prima importanță pentru națiuni ca și pentru independența pe care maturitatea o asigură, nu merg fără responsabilitate și datorii și sub pedeapsă de a reveni incapabile, națiunile cari indivizii trebuie să facă o întrebuintare bună a capacității lor.

La aceasta întorsătură a istoriei trebuie deci într'un fel de examen al conștiinței să recunoaștem datoria noastră și să cântărim responsabilitățile noastre.

Ori, mi se pare în mod clar că prima noastră datorie e să realizăm într'un mod practic amicitia a cărui principiu l'am proclamat atât de solemn.

Am zărit interesele cari ne sunt comune. Cel mai bun mijloc de a le satisface este de a ne înțelege în privința lor într'un spirit de împăciuire, de imparțialitate și de a înmulți între noi toate legăturile de unire și de solidaritate. Sfortări sincere și o mutuală bună voință vom pune cu toții spre a profita de era nouă de propriu și de expansiune economică și de confraternitate atât de nobil evocată adineauri de d. primar.

Fie ca orașul București al cărui numai vine pentru a doua oră să se înscrie cu litere de aur în istoria orientului creștin, să fie leagănul unei uniri din ce în ce mai strânse între statele și popoarele noastre.

Insuflețit de aceste sentimente am o-norea să ridic păbarul în sănătatea M.M. L.L. Regele și Regina, pentru continuarea Glorioasei Lor domnii, pentru mărirea României; pentru vitejile ei armate cari au bine meritare dela civilizație și umanitate; pentru prosperitatea frumoasei ei Capitale, a cărei primire călduroasă va lăsa în inimile noastre o amintire neștearsă.

† IOAN VIȘA.

În noaptea de 15 spre 16 August s'a stăns, la vârsta de 87 ani, venerabilul fondator și filantrop IOAN VIȘA. Cu el se stinge încă una din figurile atât de simpatice ale vechei generații, ce a lăsat în urma ei pilde grăitoare de muncă și harnicie.

Repauzatul s'a născut în Galați (lângă Făgăraș) rămânând, încă la vârsta de 5—6 ani, orfan. Intră ca ucenic la un argășitor de piei (tăbăcar), muncind din greu, pribegind în calitate de calfă, prin mai multe orașe ale țării noastre și trecând și munții, în țară.

În decursul acestor pribegiri e apucat de vâltoarea evenimentelor din 1848.

După liniștirea turburărilor, se așează în orașul Zlatna, unde nu mai urmează munca de argășitor, ci începe a se ocupa cu comerțul, trecând mai apoi la Abrud, tot

în calitate de comerciant. Hărnicia lui rară și vremile bune, ce dăduiau pe atunci în creerii Munților apuseni, l-au ajutat să-și adune o avere foarte frumoasă.

În 1896 trece la Sibiu, unde a trăit până în anii din urmă, când s'a mutat la Blaj, la nepoată-sa Maria, măritată Caliani.

Decedatul a făcut o *fundatiune de stipendii în sumă de 90.000 coroane*; alte fundatiuni mai mici pentru bisericile și elevii școlii primare din Abrud și Făgăraș; a donat, împreună cu Iuliana Văsiu, o casă de valoare Reuniunii femeilor române din Abrud, ce s'a folosit, până în anii trecuți, ca local pentru școala Rouniunii.

Ioan Vișa lasă în urma lui pilduirea unei vieți de muncă și hărnicie, încununată de actul generos al filantropului.

Numele lui se va pomeni, cu venerațiune, alături de aceia, cari s'au învrednicit de epitetul „binefăcătorii neamului“.

Înmormântarea va avea loc Luni d. a.

Odihnească în pace!

MAI NOU.

Sinodul din Petersburg, ocupându-se de limba liturgică în bisericile din BASARABIA, a retractat dispozițiile de până acum, hotărînd ca pe viitor, în satele moldovenești serviciul divin să se officieze în limba moldovenească.

*

Teologii nostri arhidiecezani din Pesta, au cerut Superiorității bisericesti să fie revocați în seminarul domestic, căci în condițiile schimbate, nu mai vor să urmeze studiile în seminarul central.

Ședința konzistorială de ieri a hotărît să remonstreze la Primătele și la Rectorul seminarului central din Budapesta, cerând revocarea ordinului abuziv al Rectorului, și așteptând răspunsul pe 1 Sept. a. c., ca să ia dispozițiile de lipsă.

Celelalte Ordinariate, credem că sunt și ele, în deplin acord cu acest pas.

Diverse.

Redacțional. Numărul proxim al „Unirei“ cu toate-că urmează două zile de sărbătoare (Marți și Miercuri) va apărea Joi.

În Consistorul plenar ținut ieri sub presidiul I. P. S. Metropolit Victor au fost primiți în Seminarul teologic arhidiecezan din loc 25 tineri, dintre cari 15 în fundatiune și 10 pe spesele proprii. Numărul concurenților la teologie a fost 46. S'a mai rezervat loc în Seminar încă pentru 10 tineri cu plată cari vor fi primiți ulterior

până la 1 Oct. a. c. așa că numărul tinerilor primiți la Cursul s. Teologii în Seminarul arhidiecezan din Blaj în anul 1913/914 va fi de 35. În cele următoare publicăm numele celor primiți începând cu cei primiți în beneficiu: Aug. Popa din Ciugudul de jos, Simion Gizdav Făgăraș, Nicolae Popa, Șinca-veche, Gavrilă Filimon Poiana Arieșului, Laurean Puia Mureșludoș, Gheorghe Șerban Lissa, Teodor Șermășan Grebeniș, Gavrilă Pop Teuș, Dumitru Tonean din Sântu, Teodor Florea Căpuș, Gheorghe Șomlea Frata, Ioan Chinez Sântana de Murăș, Iustinian Vasile Pop din Săcel, Gregoriu Jaflea Belioara, Ștefan Manciulea Straja.

Pe plată: Victor Alușan Boian, Liviu Florian Racovița, Nicolae Stoia Făgăraș, Aurel Adălinean Vaidahaza, Victor Pop David Șorei, Alexiu Colceriu Vaidahaza, Laurean Mărian Gârbova de jos, Maxim Pop, Vaideiu, Simion Turcu Aschileul mare, Victor Popa Presaca.

Tot cu această ocaziune au fost primiți în Internatul Vancean de băeți: 192 iar în internatul Vancean de fete: 45. —

August 18. Cu ocaziunea onomastice Majestății Sale Impăratului și Regelui Apostolic Francisc Iesif în 18 August a. c. la 10 ore a. m. se va celebra o liturghie solemnă în biserica din Buda. Din acest eveniment prezidentul Casei magnaților a trimis un circular către membrii Aceleiași ilustre Case, locuitori în Budapesta recer-cându-i a se prezenta la serviciul religios.

Defilarea dela Vérmező anul acesta nu se va ținea, deoarece trupele garnizoanei sunt duse în manevre. Serbarea se va reduce la s. liturghie ce se va celebra la 8½ și jumătate în Ludoviceu, la care vor lua parte și elevii școlii.

Înainte de amiază la 10 ore se vor ținea servicii religioase atât în biserica din garnizoană cât și din oraș.

Concedierea rezerviștilor din Bosnia, Herțegovina și Dalmația. Oficiisă anunță, că comanda militară va concedia în măsură mare pe rezerviștii din Bosnia, Herțegovina și Dalmația. La începutul războiului balcanic au fost concentrate acolo 2 corpuri de armată cu contingentul de războiu deplin. Ne putem închipui numărul rezerviștilor chemați sub arme, dacă socotim cele 300 de companii principale. Dacă la acele 2 corpuri de armată calculăm 260 companii, atunci la ridicarea Contingentului de războiu au trebuit combinați 44 mii oameni, abstrăgând că asemenea ridicare de contingent s'a făcut și la artilerie și la trupele de tren. Prin această concediere mai multe mii de oameni vor fi redați familiilor și ocupațiilor cetățenești.

Noua arondare a cercurilor electorale. Prefecții tuturor județelor din Ungaria au primit din partea ministerului de interne proiectul de arondare nouă a cercurilor electorale. Proiectul a fost tipărit în mai multe exemplare și l'au distribuit primpretorilor, ca ei săși facă observările din punct de vedere administrativ. Materialul astfel adunat din întreaga țară va fi supus aprecierii unei anchete, care va avea să-și dea părerea și apoi ministerul de interne va stabili textul definitiv al proiectului referitor la noua arondare a cercurilor electorale.

Logodnă. D-șoara Vichi Moldovan fca învățătorului din Rteicul de câmpin și D-l Petru Radu învățător Milașul-mare fi-danțați.

Cadoul Rusiei. Guvernul francez și-a împlinit promisiunea făcută mai de mult ambasadorului rus din Paris și a trimis la Petersburg clopotul „Sebastopol“ în greutate de 3000 chilograme. Acest clopot a fost luat de armata franceză ca pradă de războiu și până acum a fost așezat în turnul bisericii Notre Dame din Paris.

Cel mai mare pod de fier al lumii. Din Kabasov (Rusia) s-a anunțat, că în localitatea Amur s'a pus peatra fundamentală la podul de fier, care va fi cel mai mare pod de fier din lumea întreagă.

Cercetătorul polului nordic. Căpitanul Coch, cercetătorul polului nordic care a luat parte și la expediția din Grönlanda și în 1 Iulie 1912 a călătorit în partea nordică a Grönlandei, — după cum s'a anunțat din Copenhaga — după un drum lung și anevoios a străbătut în partea sudică a Grönlandei până în Pröven aproape de Upernivik.

Cărți primite la redacție. Dr. Horia Petra-Petrescu: Mișcarea noastră teatrală și sbuciumul sufletesc al intelectualilor dela noi. Conferență, Brașov 1913. 15 pp.

Moartea alor 2 aviatori. Din Brück s'a anunțat, că aviatorul Rössler însoțit de pilotul Stefan, au încercat de acolo un zbor spre Magdeburg. Când au voit să facă ascensiunea de pe câmpul de aviație din Brück, stricându-se motorul, aparatul a căzut așa, că ambii aviatori și-au aflat moartea sub ruinele aeroplanului.

Convocare. Despărțământul Seini al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român își va ținea adunarea generală în „Țara Oașului“ la Bicsad în ziua de 28 Aug. st. n. la orele 10 din zi — la care adunare culturală să concheamă toți aceia, cari să interesează de cultura poporului român din Sătmar. Borlești la 11 Aug. 1913. George Șuta, directorul despărțământului Seini.

Inveninarea din bureți. Familia de 5 membrii a unui cantonier dela drumul de fier din Canija mare (Ungaria) au cinat sara bureți. Peste noapte, întreaga familie s'a trezit în celea mai cumplite dureri. Cu mare greu cantonierul a chemat medicul din comună, care la toți 5 li-a dat medicament contra inveninării dar fără succes, fiind chemat prea târziu.

In chinuri îngrozitoare a murit cantonierul, soția și soacra lui, iar cei 2 copii au scăpat, cu toate că starea li foarte disperată. Primăria comunei a oprit strict cullesul bureților.

Aviațiune. Aviatorul francez Ianoir care vrea să sboare din Paris la Petersburg și a cărui mașină s'a izbit în perețele aerodromului din Riga, eri la 6 și jumătate dimineața și-a început sborul mai departe.

Partea Literară.

Despre vieța curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Dumnezeu meu! Și e de ajuns o doză de obrăznicie pentru nimicirea unui crin, pentru răpirea cinstei?

Iubite prietino, — în fuga salus! Incunjură pe acei prietini, cari sunt în stare să batjocorească virtutea, să recomande păcatul.

Domnul nostru Isus Hristos, Mântuitorul nostru, ne-a dat îndrumări pentru toate împrejurările momentuoase din vieță. Se poate, că numai în lupta spirituală ce o purtăm pentru castitate să nu ne fi dat îndrumări?

Era în presara morții Lui. În grădina Getsimanilor din muntele Olivelor a fost început deja actul sânger, cel din urmă din opul răscumpărării neamului omenesc. În suferințele lui de moarte a asudat sudori de sânge, prevăzând, că pentru mulți, moartea lui e zădarnică. Cum să nu se fi cugetat a da îndrumări în lupta spirituală atât învățăceilor, cât și următorilor Lui!

„Priveghiați și vă rugați!“ — aceste cuvintele ce le-a rostit Isus în aceea oră în sămnată. Dacă un tată fiind pe patul morții, mai are ceva de spus fiilor săi, de bunăsamă, că nu e vorba de ceva lucru neîn sămnat. Tot astfel dacă Mântuitorul a legat ceva de suflet învățăceilor săi, în ora aceea în sămnată, poți fi sigur, că e vorba de un lucru nemărginit de important.

„Priveghiați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită, că sufletul e gata, dar trupul e neputincios“. (Mat. 26, 41). Aceasta e toată știința, tactica luptei spirituale, din gura celui mai competent învățător.

Sufletul voiește binele, virtutea „dar trupul debilitat în urma păcatului strămoșesc e slab, fără putere; tocmai pentru aceasta priveghiați, ca nu cumva aplicările spre păcat, să vă ducă în ispită; și dacă cu toate aceste ați căzut în ispită, fugiți, ca să nu cădeți în păcat; pentru că sufletul e gata a face bine, dar trupul e slab și aplicat spre păcat. Tactica Domnului Hristos încă se reduce la cuvintele: în fuga salus. Ceeace e bătător la ochi în cuvintele Domnului Hristos e topica cuvintelor. „Priveghiați și vă rugați“. Se poate ca privegherea să fie mai în sămnată ca rugăciunea? Oare să fie mai importanta activitatea omului — privegherea —, decât activitatea lui Dumnezeu, la care se referă rugăciunea? Omul ar aștepta ca Domnul Hristos să zică chiar întors: rugați-vă și priveghiați, aceasta ar fi ordinea corectă după calcul omenesc. Pentru ce zice așadar Domnul Hristos: „Priveghiați și vă rugați“.

Invingerea ispitei atârână dela om și

dela Dumnezeu. În ordinea logică însă lupta omului premerge darului lui Dumnezeu, sau cu alte cuvinte Dumnezeu numai aceluia îi dă laurii învingerii, care se luptă. E adevărat, că și în începerea luptei se face în urma darului divin, totuș Dumnezeu nu poate da omului darul învingerii dacă el nu pornește la luptă, nu se luptă.

Dacă economul nu-și grijește locul, nu ară, nu samână sămânță bună, se poate tot ruga pentru dar, pentru ploaie și timp frumos, din zorile primăverii până la secere, nu va avea un fir de grâu, că acela nu-i mult. Așa stăm și cu mântuirea sufletului: omul trebuie să facă ce numai poate, căci atunei și Dumnezeu va suplini și va îndeplini, ce nu poate omul. Pe cel leneș în luptă nici Dumnezeu nu-l poate ajuta să învingă, Dumnezeu nu poate trage pe nimenea de păr să-l constrângă la luptă și astfel cu sila să-l ducă în raiu. Ajută-te și Dumnezeu încă te va ajuta. Aceasta e cauza pentru care a zis Hristos: „Priveghiați și vă rugați“. Omul are datorința să se lupte, succesul luptei, învingerea atârână dela Dumnezeu. Așa te luptă ca și cum Dumnezeu nu te-ar ajuta și dacă ai făcut tot ce numai ai putut așa așteaptă învingerea, ca și cum însuți nu ai fi făcut nimica. „Priveghiați și vă rugați“. Dar ce să grijim? „Să nu cădem în ispită“, — și fiindcă nu stă totdeauna în puterea noastră ca să incunjurăm ispita, să grijim, să priveghem, să nu cădem fiind ispitiți. Domnul Hristos, când amintește slăbiciunea trupului, ne și spune, că la ce avem să fim mai atenți. Trebuie să grijim de slăbiciunea noastră, de natura debilă, aplicată spre păcat.

Cele cinci simțuri sunt ca totatătea ferești prin cari focul păcatului poate ajunge la natura de iască. Păzește-ți ochii, — și îndatăce ai văzut vre-uu chip ce te atâță la păcat, — fără amânare îți abate privirea de acolo; sf. Aernat, un părinte care a cunoscut lumea, fiindcă din ea a ieșit, zicea că e mai mare minune ca doi oameni de sex divers să se privească în ochi — în continu și cu intimitate — și să nu se nască păcat în ei, decât dacă un mort s'ar trezi la o nouă vieță.

Fii atent, să nu fii sedus sub pretextul artei. Dacă nici cele mai frumoase poame nu le mânânci fiind presărate cu arsenic, pentru ce dorești acel frumos artistic, care frumosul ni-l prestă amestecat cu veninul păcatului?

Griji de urechi, nu căuta delectare în glume de acelea în cari vorba de spirit e amestecată cu murdărie. Inchide-ți urechile dinaintea oricărei ispite, orișicât de plăcut ar suna. Durere, dar limba la foarte mulți tineri e condusă de bête umane. După cum spune proverbul germân, toată gândirea și conversarea lor se învârte în jurul alor trei W (Wein, Weib, Würfel). Toată știința acestor oameni ușuratici se eshauriază prin conversările despre petreceri, femei și jocuri de cărți; astfel de tineri nu pot conversa nici cinci minute, ca să nu mestece în vorbe și murdării.

Griji de limbă. Singur tu ai în întreagă natura darul divin al graiului, pentru ce losești prerogativa aceasta, ca să scurmi cu limba prin murdărie?

Infrânăți fantazia! Această e înrudită foarte de aproape cu mintea și-ți poate aduce foarte multe primejdii. Toate simțurile prin

Sirolin
„Roche“
Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație
In morburii de plămâni,
Cataruri bronchiali,
Tusă convulsivă,
Scrofuloasă copiilor.
Se află în toate Apotecele
cu 4 Coroane sticla.

fantazie se aprind și se atrag la păcat, de aceea înfrânăți-o!

Fii atent, adevărat fugi de ispită, ori în ce formă se arată. Orișicât ți-ai bate capul cum să-ți păstrezi castitatea, rezultatul meditațiilor va fi: în fuga salus — în fugă-i mântuirea. Ori e vorba de păstrarea nevinovăției, ori de a te feri de păcat, în fuga salus.

Nu de mult am citit, că un scriitor a numit femeii lașe pe italienele, cari se poartă cu rezervă chiar și față de logodnicii lor. Oarecum a ajuns la acest cuget bizar? Scriitorul anumit să cugeta așa: femeia italiană își cunoaște temperamentul sancvinic și știe foarte bine, că altcum nu s'ar putea conțeni. Dacă astfel stă lucrul, procedura aceasta eu de loc nu o pot numi lașitate, ci mai bine — cuminenie creștină. Nu aș putea numi de curagios pe omul acela, care s'ar infecta de bacili de tifus, ca să-și probeze puterea de rezistență. Din contră e cuminte și nici decum laș acela, care nu se joacă cu focul. Dar rezerva femeilor italiene poate avea și alt motiv: conștiința femeii curate. Popoarele latine sunt superioare celor germăne în ce privește curățenia vieții.

Inchiam cu cuvintele puse în fruntea acestui capitol: în fuga salus.

(Va urma.)

Catehizmul Pilutio, Roma 1677.

Titula întregă: „Katekismo kristinesco“ sau „Dottrina Christiana. Tradotta In Lingua Valacha Dal padre Vito Pilutio Da Vignanello Minore Conventuale di S. Francesco In Roma. Nella Stamperia della Sac. Congr. de Propag. fide 1677“.

Cartea din vorbă e traducere, afirmativă după un catehism alui Bellarmini, cardinal și cel mai mare apolog împotriva protestanților.

E tipărită în Roma cu litere latine, în tipografia congregațiunii de „Propaganda fide“ în anul Domnului 1677.

Pe vigneta catehizmului se află imprimată emblema propagandei, cu îndatinata lozincă: „Euntes in universum mundum praedicatae evang. anni creat“¹⁾

Pe fața a II-a e scris: „Imprimatur Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacrii Palatii Apostolici I. de Angelis Arhiep. Urb. Vicesg“.

„Imprimatur Tr. Rajmundus Capisuccus Ord. Praedicatorum Sacri Palatii Apostolici Magister“.

Cartea de față, ca catehism, e al optulea catehism tipărit în românește; iară ca carte tipărită cu litere străbune e a treia tipăritură²⁾ și ca catehism cu litere latine apoi, încă e al treilea catehism tipărit cu litere latine³⁾.

¹⁾ Marcu XVI. 15. Mat. XXVIII. 20.

²⁾ Prima e cântările române calvine din Oradea mare 1570; adevărat „fragmentul Teodorescu“, studiat de domnii: Sztripszky și Alexics. Cnf. dr. Dăianu în „Unirea“ Blaj 1911 nr. 30. și V. Onițiu, „Din cele trecute vremi“. Arad. 1911 pag. 45—46.

³⁾ I. e cel din Pozsony alui dr. Buitul din 1636. al II-a de Lugo, alui Fogarassy.

Se păstrează un exemplar din acest catehism, în biblioteca regală din Berlin; descoperit de Mihail Kogălniceanu. Din acest exemplar au luat extracte Cipar și Papiu Ilarianu.

În un al doilea exemplar îl avem la București, dăruit academiei române de învățatul Emile Picot în 1879¹⁾. Dănsul l-a căpătat dela M. Marcel, director la imprimeria națională din Paris.

Al treilea exemplar iarăși întreg și bine conservat, se află la Paris, în biblioteca națională. De pe acesta au luat o prescriere fidelă Gheorghe Sion, poetul nostru, și a publicat-o în revista „Buciumul Român“, nrul I. pag. 271 și urmât.

Despre viața lui Pilutio știm, că a văzut lumina zilei în Vignanello Italiei. La 1653 a fost trimis în Moldova. Peste 10 luni e pus prefect peste stațiunea misionară a Moldovei, iară la 23 December 1679, papa Inocențiu XI îl denumește arhiepiscop titular al Marcianopolei; (Preslav în Moesia, Bulgaria) de întronat s'a întronat abia în 1682. la Bacău. Ca prefect domicilia la Iași și mai ales la Baia.

Trebue că de multe ori dădea târcoale pe acasă la Vignanello, căci dese epistole le datează de acolo.

A fost călugăr franciscan din rândul

¹⁾ August, Emil Picot, filolog și bibliograf al cărților noastre vechi; e prof. de limba rom. în Paris, la școala comercială. În 1866—7 a fost secretar la regele României, Carol I.; a fost consul francez în Timișoara 5 ani. E membru onorar al academiei române.

minorităților conventuali și avea mare trecere la curțile voievozilor Gheorghe și Grigorie Ghica.

D-l Bianu zice în „Columna lui Traian“, la 1883 pag. 146—7, cumcă Grigorie Ghica, exvoevodul Moldovei și Munteniei, ar fi scris Propagandei din Roma, cu dtul Viena 16 October 1667, că voiește să vină la papa Clement al XI-lea „ad visitanda limina apostolica“, să roagă însă, că în aceasta călătorie, să-i să dea voe lui Pilutio să-l însoțască.

E greșală la mijloc! Mazilul domn, nu amintește în epistola sa numele lui Pilutio nu amintește nici numele arhiepiscopului din Marcianopolea, ci zice numai simplu că arhiepiscopul din Marcianopolea să fie facultat al însoți la Roma. Acela apoi era altul. Cum văzurăm mai sus, Pilutio ajunge la aceasta treaptă numai peste 12 ani¹⁾. (la 1679)

(Va urma.)

¹⁾ Grigorie Ghica, la stăruințele arhiepiscopului de Marcianopolea și a cardinalului Spinola, nunțiu în Viena, la 10 April 1667, îmbrățișează unirea cu catolicismul Romei. Dr. Ioan Ardelean „Istor. dieceziei române gr. cat. de Oradea mare“ Gherla p. 119—120 Hurmuzaki IX p. 247—248. Iorga Studii și doc. I, II pag 426 nr. XVII la Iorga „Ist. bis. românești“ I 409 Dimitrie Boroianu „Istoria bisericii creștine“ București 1893 pag. 406.

Proprietar, editor: Vasile Moldovan.

Redactor responsabil: Augustin Gruțița.

LA RĂȘBOIU

500.000

de Români au ieșit în calea morții, iar la noi cu

500.000 Cor.

îți iasă norocul cu trocul în cale la tragerea cea mai apropiată ce va fi
în 25 August a. c.

dacă îl aștepti și li deschizi ușița ca să între, cumpărînd cel puțin un loz dela Banca Hipotecară Ungară, care îl vinde de prezent pe

36 de rate lunare de câte 6'30 coroane.

Două lozuri împerechiate, adevărat unul dela Banca Hipotecară Ungară și unul dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie, împreună cu: 9 Trageri anual le vindem de prezent pe:

40 de rate lunare de câte 10 coroane.

Câștigurile principale: Cor. 1,000,000, — 500,000, — 400,000, — 300,000. — 2 de 200,000, — 2 de 100,000, — 2 de 75,000, — 50,000, — 10,000 etc. etc.

Nici un risic!

Tot lozul câștigă!

Tragerile se țin în fața unei comisii supravegiate din partea statului și sunt publice. Ele au loc la: 5 și 25 Feb., 25 Apr., 5 și 25 Iun., 25 Aug., 5 și 25 Oct. și 27 Dec. a fiecărui an. Cu ocaziunea tragerii din Decembrie se asortează câștigul cel mai mare de pe lume de:

Cor. 1,000.000

Lozurile acestea nu-și perd valoarea ca lozurile loteriei de stat, ci joacă în continuu până la finea tuturor tragerilor, astfel că un loz în caz de noroc se poate trage și de mai multe ori. Cel puțin odată însă trebuie să se tragă cu câștig fiecare loz.

După primirea ratei prime imediat extrădam cumpărătorului Lista legală de rate, care conține Seria, Numărul și Litera lozurilor cumpărate, iar după solvirea tuturor ratelor i-se vor extrada lozurile originale. Observăm la acest loc, că deja după achitarea ratei prime dreptul de joc și de câștig este exclusiv al cumpărătorului. Pentru asignarea ratelor următoare trimitem cumpărătorilor cecuri postale, cruțând astfel porto.

Vă recomandăm cu toată căldura a cumpăra cel puțin unul sau două din lozurile acestea, căci după terminarea răsboiului la tot cazul li-se va urca prețul repede și nu vom mai fi în stare a le putea vinde sub condițiuni așa de favorabile ca în prezent.

Nu lăsați norocul să vă treacă pe sub nas, profitați de ocaziune și întindeți mâna după el, căci nu puteți ști din ce tufă sară iepurile!... — Lozurile acestea sunt garantate și din partea visteriei statului, ele se primesc ca cauziune ori unde, se pot lombarda (zălogi) etc. cu un cuvânt sunt cele mai bune lozuri de pe suprafața pământului, concentrate fiind în ele toate calitățile necesare și dorite. — Adastând cu plăcere comenzile onoraților cetitori, semnăm,

47 3—3

cu deosebită stimă

Ústredná banka úc. spol. Budapest Váci-körút 31.

Onorate domnule!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapesta un

Birou de informații și agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri efitine oricare sistem de motoare de benzină, ori de oloiu brut ori de gaz. Tot felul de mașini de trăierat, tot felul de mori cu petri fine și motoare trainice, tot felul de automobile, pompe și ferestrele și alte rezizite economice. Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumparate dela cele mai vestite fabrici, — deci din mână primă, — și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți, au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. — Il stătuiesc

deci pe fieștecare român doritor să-și cumpere ceva să-mi scrie ca să merg eu la dânsul ori să vină dânsul la mine să ne înțelegem, — iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta imprumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocece vânzări și cumpărări de moșii și păduri mari.

Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi și porci. Tot felul de poame și legume, — cu un cuvânt tot ce are Românul de vânzare.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu imi plătiți o taxă după învoială. Cu stimă:

L. Olariu

Budapest.

(34) 16—25

II. Margit Körut 11 1/2 2.
In Buda lângă podul Marghithid.

Se află de vânzare.

Portretul Esceleției Sale **Dr. Y. Mihályi** arhiep. și metropolit de Alba-lulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială*.

Dionisiu Popp.

tâmplar în Aiud — Nagyenyed, Vizuteza Nr. 3. execută prompt, iettin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, ferești, mobile pentru casă, mobiliatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de brânșă aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Aiud.

(99) 23—26

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă poporală în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorul sănătos și motivele luate din vieța noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se afia de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva fooului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantagioase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912 . . . . . K.	5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689.43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	{ foc „ 133.667,241.—
	{ viață „ 11.740,710.—
Fonduri de intemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 62—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopot și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

188-9-52

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Preț-catalari ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.